

„Застава“ излази сваки дан двапут, а недељом сваке и двапут на недељу и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

(Јутарњи лист)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

Ћумручки рат између Аустро-Угарске и Србије.

У политичким круговима говоре о Ћумручком, трговинском рату између Србије и Аустро-Угарске

Добро је рекао у делегацији др. Кривојевић, да у историји нема примера, да је једна држава казала другој: Мораш од мене купити топове, иначе нема међу нама трговачког уговора. А то је бечка дипломатија поручила Србији.

Српска влада је одговорила аустро-угарској влади. Тај је одговор попустљив колико само може бити. Српска влада при знаје, да Аустро-Угарска много више трпи србијанске робе, но што Србија трпи аустро-угарске робе. И српска влада привнаје, да она треба због тог да узме у рачун аустро-угарску пијацу и поручује оданде.

Српска влада и обриче да ће за 26 милијона динара поручити робе из Аустро-Угарске. Поручиће и више, ако се буду градиле све железничке пруге, које су у плану. Гвожђе, израђено дрво, коже и многи други производи аустро-угарски, могу да се ватачу са производима других држава у цени и квалитету. Ту долази и близина у рачун. Али аустро-угарске, Шкодине топове не може Србија узети. Комисија је нашла, да су ти топови негодни.

Против овог становишта Србије, не би могла аустро-угарска дипломатија с правом ништа рећи. То је становиште праведно. Али се аустро-угарски министри затрчали, па ће тешко попустити. И опште је мишљење, да ће доћи до трговинског рата између Аустро-Угарске и Србије.

Како ће испасти тај рат, ако

дође до њега, то не можемо знати поуздано. Али правда неће бити на нашој страни. И нећемо стећи љубави и поштовања.

Наш ратарски сталез не би имао штете од тог рата. Јер кад Србија не би увозила марву и храну к нама, цене би биле нешто боље. Србија опет не би увозила наше индустријске производе, а од туд би имали штете наши фабриканти и велики трговци, нарочито аустријски.

Но, кад би ти аустријски фабриканти и велики трговци о сетили штету, они би захтевали да се тражи на другој страни накнада. Тражили би и пожуривали да Аустро-Угарска пође на Балкан до Солуна. Тиме би тражили да се освете и Србији, и журили би да то буде пре, но што Србија нађе вајам и наоружа се.

Ово што би се догодило може доцније ускорио би по свој прилици трговински рат између Аустро-Угарске и Србије. Или можда намерно изазива овај заплет аустро-угарска дипломатија, јер зна шта ће изаћи из њега...

Бечке дипломате неће губити, ако покрену своје опасне игре. Испадне ли добро, њих ће славити, испадне ли зло, народ ће испаштати. Жалосно, да се тако води политика у ХХ. веку, без питања народа, па и против воље његове.

Апоњи и школско питање.

Финансијски одбор угарске посланичке куће расправљас је у својој јучерашњој седници прорачун министарства јавне наставе. Гроф Алберт Апоњи, министар просвете, тумачећи прорачун, нарочито је истакао,

— Охо! — чуди се лиферант, окрећући дебели златни ланац.

— Јест насталаше младић — ви сте фрдектер. То ће вам свако рећи, јер је истина. Ви сте фрдектер и ништа више.

При тим ријечима удаљи се младић, а лиферант оста чешући се иза уха и испод ока погледајући по људима, који су чули њихову препирку. Они се гуркају и искашљиваху нешто шапћући и гестикулирајући рукама.

— Баш га насакати — вели један — то ти је као тупом сабљом преко гркљана.

— Ама гдје нађе фрдектер — чуди се други — баш једна ријеч.

— О људи, што нагарави човјека — додајује трећи. — Баш га премлати као мотиком.

А лиферант слуша и мијења фарбу. Мука му што му се свијет подсмеваше, те му се закрвенише уши као у печеног крмета. Одмах остави локал, оде кући и написа тужбу, у којој тужи младића ради увриједне „чести“.

И стиже тужба суду. Читају судци, набирају обрве, узимају увелича-

вајуће стакло, али никако да појме тужбу.

— Шта је то фрдектер — пита судца, један Пољак из Кракова. — Каква је то живина? — Фрдектер... фрдектер — мучају аускултант (приседници у суду без гласа). — Биће нешто покабасто, али шта је, Бог ће га знати. — Зар нико не зна шта је фрдектер — грми судија. — Зовните подворника. Он је рођен у шуми, па ће ваљда знати за ту животињу. Одмах зовнуше подворника и он уђе трепћући очима. — Чујеш ти — вели му судца — јеси ли ти кадгод видио животињу фрдектера? — Фрдектера — чудио се подворник. — Да опростиш нисам. А је ли то тига или онако четвороножна животиња? — Шта ја знам. Нисам му био кум — грми судца. — Срамота. Нико не зна шта је фрдектер, а сутра је расправа. Како ћемо судити? До сутра морате знати шта је фрдектер. Јесте ли чули? Аускуланти и подворник климају главама а судца изађе љут као пушка.

До мало, па се сви узмуваше. Један аскулант поче преврћати зоологију, други отрча у кафану да тражи Мајеров Лексикон, а трећи отиде у телеграфану и посла једном знаменитом професору телеграм овакве садржине: „Овде се појавила животиња фрдектер. Молим одмах ми јавите све особине те животиње“.

Сав се суд забунио. Само видиш неко тумарање и сапатавање.

— Фрдектер, прдектер — шапћу подворници и писари, а метнули прет на чело, да се сете.

— Уједа ли тај фрдектер враг му баби, а сав се ознојио од силног размишљања.

— Има ли шкрге или њупку? — питају други, кривећи главу и полако корачајући.

— Мора да је нека мајмунока сорта — веле трећи.

И тако непрестано. Узодали се људи по суду, сав посао застао, подворници изгубили респект пред писарима, па ништу од њих дувана, сви су прожети једном мишљу, да пронађу, која је то животиња фрдектер.

Али никако да пронађу. Већ се и подворник вратио из музеја, јављајући, да се после окупације та жи-

је гроф Апоњи онај стари по-виниста и да се ни од њега не можемо надати никаком добру по наше школе. Мађарски државници не могу још никако да се отресу несрећне политике помађаривања, с којом не могу успети, а стварају само незадовољство међу немађарским народима и изазивају њихову мржњу.

Хрватска и Славонија.

Павле Раух положио мандат за заједнички сабор.

У јучерањој седници угарске посланичке куће узет је на знање поднесак барона Павла Рауха, којим полаже свој мандат за заједнички сабор. За разлог томе свом поступку наводи то, да је јако оптерећен својим приватним пословима. Међутим «Пештански Лојд», а по њему и хрватски листови до носе вест, да је разлог овог поступка Рауховом то, што он (Раух) предвиђа да ће се у Хрватској и Славонији развити такве политичке прилике, у којима он неће да учествује. Као строги униониста не може никако да одобрава метод (начин), којег се резолуционаши држе у преговарању са Угарском о заједничким стварима.

Заједничка седница заступника хрватско-српске коалиције.

Председник хрватско-српске коалиције Грга Тушкан позива све народне заступнике хрватске и српске коалиције на заједничку седницу, која ће бити у четвртак 22. јуна (5. јула) у Загребу, у саборници у 9 сати пре подне.

Именоване нове владе.

Из Беча јављају листу «Хрватској», да је краљ већ потписао именовање нових одељних предстојника: Николића, Бадаја и Рој-

ПОДЛИСТАК.

Фрдектер*).

У некаквој држави био један лиферант, дупли трговац, радио с Ливерпулом и Лондоном и резао купоне као нокте. Нагумао се пара, управо био накљукан новцима као гусак кукурузом, те се разбацио, окренуо нос у небо и никога ни погледати. Ни зашта се није бринуо. Тако сједи, увлачи густе димове и милује мање и веће банке, тепајући им: „слатки хајвану мој“.

И ето тај и такви лиферант нађе се у једном јавном локалу с једним младићем. Почеше разговарати и одмах се спорјечкаше. Ријеч по ријеч — док не уђоше у густо. Младић ватрен па засипа ријечима.

— И ја вам ево кажем — говораша младић — ви сте за народ један мртав човјек. Ви сте један обичан фрдектер.

* Јуче смо јавили, да су уредник „Српске Ријечи“ С. Кобасица и Смајла-ага Ђемановић осуђени од сарајевског окружног суда, што су у једном чланку назвали пришипетљу Адемалу Мошића „фрдектером“. Под фрдектером разуме народ у Босни и Херцеговини народног отпадника, а откуд та реч, о том доноси „Српска Ријеч“ овај подлистак.

ца. Именовање њихово ће бити ових дана објављено у званичном листу.

„Заједничка држава“.

У седница аустријске делегације заједнички министар спољних послова гроф Голушки одговарајући на опаске и замјерке појединих делегата, одговорио је и делегату дру Шлегелу о „заједничкој држави“. Голушки је протумачио одношај између Аустрије и Угарске овако: „Стављено ми је питање, да ли ја познајем још какву заједничку државу. Заједничку државу ја не знам, јер — као што је то већ делегат гроф Шенборн у своме одличном говору разложио — та заједничка држава не постоји, што се види и отуда, што имамо два држављанства Али оно, за што је знам, то је аустро-угарска монархија, која на основу прагматичне санкције као органична целина стоји према иновемству, без штете по одношај, који заузимају ове две државе у монархији једна према другој“. — Дакле две државе, а једна целина! И рибу и месо.

Повећање неких изборних срезова.

Будимпештански лист „Феле“ дознаје, да је влада закључила, да повећа ове изборне срезове: Абрудбању (до сада је било 254 бирача), Берецк (142 бирача), Ержебетварош (238), Шепшисентђерђ (587), Сек (182), Секељдвархељ (626), Визакна (330), Герге (586), Мађариген (834), Марошувар (686), Добра (577), Балавашар (1201), Кекалом (869), Булафехервар (646), Нађдисвод (579), Ујеђхаз (437), Нађиклод (819), Тороцко (500), Битне (797) и Чаца (789 бирача). Нова подела тих срезова опроречује се на темељу статистичких података државног ста-

вотиња није појављивала у овим земљама, стигао и онај аскулант, што је преврћао зоологију и онај што је гледао у Мајеров Лексикон — па ништа. Нигде фрдектера, па да се убијеш Једина им је нада била тај бечки професор, коме су телеграфисали. Ако он не јави — брука.

На једном улеће подворник као без душе.

Да није продавац — вели а очи му се сјаје.

— Каква продавац — питају сви.

— Има тица продавац — вели подворник бришући зној — чудна и несретна тица. Када се наједна она пукне. Да није то?

— Бош — веле сви — друго је продавац а друго прдектер.

У томе разговору уђе телеграфчија. Сви га сколише и чисто му отеше телеграм.

— Бога ми одговор од професора — вели један — отварајућу телеграм.

— Хвала Богу — одхукују сви.

Ови се скупеше око аскултанта, што је држао телеграм, а он свечаним и високим гласом прочита ово: „До сада није позната животиња фрдектер. Ко убије тога фрдектера, што се код вас појавио, добиће 100 круна награде и кожу“

Таблао!...

Сарајево.

П. Ђр.

тистичког звања из 1904. год. и с обзиром на земљишне прилике и настањеност.

Српски ђаци у Загребу.

У прошлу недељу у јутро стигли су у Загреб под вођством дра Шпире Калика, професора и Ђуре Димића око 30 абитуријената београдске гимназије, који се већ 20 дана налазе на путу кроз Хрватску, Далмацију, Босну и Херцеговину. Загребчани нису били тачно обавештени о њиховом доласку, те им нису могли приредити сјајан дочек. Тек у вече око 9 сати, кад их некоји академичари спазеше, у врту „Кола“ упознаше се. И за тили часак се окупило око њих стотину хрватских и српских академичара. Измешани једни с другима угодно се и срдачно поздравеше и позабавеше, те око 11 сати пођоше заједно у поворку певајући наизменце српске и хрватске песме у башту хотела „Империјала“. Ту их је поздравео правник Подварка и извињено хрватску омладину, што без своје кривице није могла онако да дочека српске своје другове, као што их је српска омладина у Београду увек дочекала и навдравио је уједино уједињењу Југословена. После њега је говорио Вјеловућић о слови Срба и Хрвата, а говорио је и против Аустрије и „фургимаша“. Сутра дан су их хрватски и српски ђаци испратили на железничку станицу. Ту се изгрлише и изљубише као права браћа, зажеливши српској браћи сретан пут. Београдски ђаци су отпутовали на Реку.

Руски оперски певачи у Новом Саду.

Синоћ су приспели у Нови Сад руски оперски певачи, чланови руске царске опере у Петрограду: Константин Терентјевић Серебјаков солиста царске опере у Петрограду, басаиста, Николаје Матвјејевић Сафонов солиста царске опере, Лидија Константиновна Серебјаков чланица царске опере и Ана Викторовна Бенцова, чланица петроградског позоришта. Они су давали своје концерте ово дана у Београду, Софији и Цариграду и то свуда са сјајним успехом. Вечерас ће давати поједине сцене из равних руских опера и то у костимима. Пошто још нисмо имали прилике да чујемо руске оперске певаче овде у Новом Саду, то ће свакако бити занимљиво чути најлепше одељке из најлепших руских опера, које ће у костимима певати и приказиваати чланови руске царске опере. Улазнице се могу добити код Браће Поповића и у вече на каси. Цене су обичне.

У Ердељу нема воде за пиће.

Ердељски земљораднички савез обратио се на министра пољопривреде Дарањија, с молбом да министар услед тога што у Ердељу у многим општинама нема воде, нареди да се артески бунари буше. Како из Клуџа јављају, министар је послао у Мевесег, где скоро ништа пијаће воде нема) стручне изасланике, који су за две недеље дана обишли до 30 општи-

ни у околини Мевесега и утврдили да многе општине влопате услед недостатка пијаће воде. У многим општинама продаје се пијаћа вода по круну буре — Изаслани стручњаци ће поднети министру извештај и предложити да се што више артеских бунара буше у Ердељу — у интересу народног здравља. — Хоће ли се једном и влада што озбиљније за народно здравље побринути.

Опћи штрајк у Чешкој.

Пре неки дан се у Чешкој образовао средишни одбор чешког и немачког социјал-демократског радништва ради опћег штрајка у Чешкој. Тај одбор издао је у погледу опћег штрајка сада позив у страначком листу чешких социјал-демократа. У позиву цртају се прилике, ради којих је потребан штрајк. Затим се позивају поузданици из Чешке, да заврше припреме за опћи штрајк и да буду спремни, да одма отпочну опћи штрајк, чим добију позив за то.

Судар железница

На прузи између Лондона и Сутхамптона у близини Салисбурија сударили се брви нов и један теретни воз. На брвом возу су неколико кола потпуно адробљени, у којима је седело 47 путника који су сви настрадали. Од њих је 24 мртвих, а 19 рањених. Запомагање пострадалих је ужасно било. Један путник је испод железничких рушевина извукао труп без главе своје невесте. Путници који су остали у животу, пренети су даље американским бродом „Њујорком“.

Јектика и годишњи приход.

„Здравље“ доноси једну белешку под горњим насловом, из које се најбоље види да јектика већином сиротињу сатире, услед немаштине, слабе хране, нездравих станова и т. д. Ево то упоређење: У Хамбургу умре од јектике годишње, од 10, хиљада становника, који порезу плаћају с приходом од 9 хиљада — до хиљаду и 200 круна 65 особа; 1200 до 2000 круна 55 особа; 2000—3500 круна, 36 особа; 3500—5000 к 22 особе; 5000—10.000 к 18 особа; и напоследку с приходом од 10 — хиљада до 25 хиљада круна, свега 18 особа.

Аутомобил — трамвај.

У Будимпешти од неколико дана пролази главнијим улицама, читава железница са вагонима. Машина (локомотива) која вуче за собом 4 вагона, није већа од обичног аутомобила (самопокретних кола) на машини седе два човека у плавим блузама који том чудном железницом управљају. Види се да је то проба, нове справе за пренос. И мора се признати да је то врло корисна новина у колико том аутомобил трамвају нису потребне пруге (шине) од гвожђа за пут, него се слободно креће улицама и сасвим лепо по потреби завија у друге улице. Трамвај се креће врло лако и ако је теретом натоварен одмиче се врло брзо, чак и кроз песковити предео. Тај аутомобил трамвај је ранији проналазак једног француског инжењера, који је сад тако усавршен, да ће га за време много употребљавати многе вароши. Нарочито ће за индустријалне потребе ова новина добро доћи.

Брзојави „Застави“.

Стигли 21. јуна.

Говор дра Јована Манојловића.

Будимпешта. У данашњој саборској седници приликом адресне расправе говорио је др. Јован Манојловић са сјајним успехом. Гроф Апоњи у име владе одмах му одговорио, а затим је приватно честитао Манојловићу.

Трговински рат између Аустро-Угарске и Србије.

Београд. Аустро-Угарска је изненада затворила границу. Овде су изненађени, јер је српска влада попустила колико је могла. — Услед затварања границе, многе спремљене попиљке остају натраг.

Нова влада у Хрватској и Славонији.

Будимпешта. Именовање оделних предстојника за Хрватску и Славонију обнародоваће се ових дана.

Прилике у Русији.

Москва. На железничкој прузи Варшава—Лодзен обуставили су рад 6000 железничара.

Трговина.

БУДИМПЕШТА 4. јула 1906. — (Брзојавни извештај).

Готова роба.

Раж прве каквоће 12 кр. 50 п. до 12 кр. 70 п.

Раж средње каквоће 12 кр. 40 п. до 12 кр. 50 п.

Јечам за храну 13 кр. 20 пот. до 14 кр. 20 пот.

Јечам за кување пива — кр. — п. до — кр. — п.

Зоб прве каквоће 18 кр. 80 п. до 19 кр. 20 п.

Зоб средње каквоће 18 кр. 50 п. до 18 кр. 80 п.

Кукуруз домаћи 12 кр. 40 пот. до 12 кр. 70 п.

Т е р м и н и.

Жито за октобар 15 кр. 16 п. до 15 кр. 18 п.

Жито за април 1907. 15 кр. 70 п. до 15 кр. 72 п.

Раж за октобар 12 кр. 92 п. до 12 кр. 94 пот.

Раж за април 1907. — кр. — п. до — кр. — п.

Кукуруз за јули 12 кр. 20 пот. до 12 кр. 22 п.

Кукуруз за август 12 кр. 52 пот. до 12 кр. 54 пот.

Кукуруз за мај 1907. г. 11 кр. 31 п. до 11 кр. 34 п.

Решца за август 30 кр. 60 пот. до 30 кр. 80 пот.

Све од 100 кила

Др. Лаза Марковић

ЛЕКАР

биће од 1.—21. јулија по н. к. само пре подне у Новом Саду и примаће болеснике од 8—9 сати пре подне. I 802 2—3

Продаја куће.

Из слободне руке продајем своју кућу, која се налази у КАЉУ. У кући се налази дућан са штељазима и нешто еспапа, која радња већ 12 година постоји, осим тога друге ствари и просторије и лепа башта. Услови су повољни. — Кушци нека се обрате на власника куће у Каћу I 814 1—3 Милошу Субошићу.

ШПЕЦЕРАЈСКА РАДЊА

Ж. ЈЕФРЕМОВИЋА

У ПАНЧЕВУ

потребује једног шегрта из боље куће; првенство имају они, који мађарски говоре. I 805 1—8